

Az ünnepek ereje

2020 december 25. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

A hazugságok elfeledtették, hogyan kell ünnepelni.

Újra meg kellene találnunk az utat egymáshoz, a közösségi esemény egy eszköz ehhez

Gyermekkoromban több ünnepet is vártam testvéreimmel együtt. Ezek között volt az állami és egyben családi ünnep, augusztus 20-a. Egyszerre ünnepeltük államalapító királyunkat és az ? nevét visel? nagyapámat. Az állami

ünnep munkaszüneti nap volt, az emberek ünnepl?ruhában jártak, és Szombathelyen különböz? látványosságokban gyönyörködhettek. Délel?tt a város utcáin motorverseny volt, ami bennünket, gyerekeket szerfölött leny?gözött, még ha el?re tudtuk is, hogy a verseny csúcspontját jelent? oldalkocsis motorok versenyét Horváth doktor fogja nyerni feleségével együtt, mivel ebben a számban hagyományosan az ? párosuk volt az egyetlen induló. Jobb híján el?z? évi idejük megjavításáért küzdöttek. Délután a legérdekesebbnek a vasútállomás el?tti birkózóverseny vagy a Haladás-pályán rendezett labdarúgó-mérk?zés bizonyult. A két program között volt a családi ebéd, amelyen együtt voltunk unokatestvéreinkkel, nagybácsijainkkal és nagynénéinkkel. A családi és nemzeti ünnepen nemcsak a családon belüli összetartozás érzése járta át az ünnepl?k szívét, hanem az összetartozás érzését er?sítette meg mindenkiben, aki ugyanannak a közösségnek a tagja volt, amelyik Szent Istvántól számította nemzeti létét. Ez az érzés a hétköznapokban nem jelent meg a felszínen, mégis mindenki lelkében ott rejlett, és államalapításunk közös ünnepe ezt az érzést el?térbe helyezte. Ez a magasztos erkölcsi háttér különleges jelent?séget kölcsönzött az ünnepnek.

Világunk összekapcsolódik a transzcendenssel

Hasonlóképp nagy ünnepnek számított a húsvét és a karácsony is. Egyházi ünnepekként ezek is munkaszüneti napok voltak, és ilyenkor is összejött a szélesebb értelemben vett család. Karácsonykor Budapesten találkoztunk nagyszüleinkkel, ahova ?k jöttek föl, hogy lássanak bennünket. Természetesen e két ünnepet az ajándékok miatt is vártuk, bár azok értéke a kor viszonyainak megfelel?en nem volt nagy: néhány könyv, amelyek közül esetleg egy-kett? már használt volt. A vallási tartalom, az ajándék, az együttlét és a közös étkezések azonban a közösséghez tartozás érzését hordozták, ezért különös melegséggel töltötték el az ünnepeket, és er?sítették az egymás iránti szeretet érzését. Az egyházi ünnep egyben er?sítette bennünk a keresztények egész világra kiterjed? családjához való tartozásunk érzését, és emlékeztetett arra, hogy egy ilyen nagy és er?s, számos kiemelked? személyt számláló közösséghez tartozunk. A vallási háttér miatt az ünnepeken összekapcsolódott a mi földi világunk a transzcendens világgal és annak értékeivel. Ez a tényez? nagyban megemelte az ünnepek értékét és jelent?ségét.

Ugyanakkor az ünnepek más tanulsággal is jártak számunkra. A húsvéti ünnepek során emlékeztünk a Megváltó kereszthalálára. Figyelmünk az áldozathozatalra irányult, és az isteni áldozat emlékeztetett bennünket a néhány évvel korábbi háborúra, benne a rengeteg szenvedésre, amelyet mindenkinek így vagy úgy el kellett viselnie hazája vagy társai érdekében. Emlékeztetett a halottakra és sebesültekre, akiknek a sírját a temet?ben látogattuk, illetve akik köztünk éltek kéz vagy láb nélkül, testileg megnyomorodva. Megcsodáltuk nagyapánkat, aki el?ször Przemy?l poklában küzdött a hazáért, aztán Isonzónál kapott tüd?lövést. Megmutatta, hol ment be a mellén, és hol jött ki a hátán a golyó. Vele együtt megcsodáltuk nagybátyánkat, akinek a lábát megl?tték, és azt csak úgy tudták megmenteni, hogy néhány centivel rövidebb lett a másiknál. Ezek nyomán bennünk, gyerekekben is fölmerült az a gondolat, hogy föln?ve esetleg magunk is arra kényszerülünk, hogy háborúban védjük családunkat és hazánkat, és nekünk is szembe kell majd néznünk a halállal, azaz nekünk is kell vállalnunk majd áldozatot másokért, amint tették ezt ?seink és a Megváltó maga is.

Karácsonykor szembesültünk azzal, hogy a kis Jézus, aki nálunk mérhetetlenül különb, egy állatok istállójául szolgáló barlangban született. Ehhez képest az ötvenes évek els? felének igen nehéz és nyomorúságos körülményei közt is azt érezhettük, hogy mérhetetlenül szerencsésebbek vagyunk nála, körülményeink az övéihez képest irigylésre méltóak, azaz röviden: meg lehetünk elégedve a sorsunkkal.

Ha mindezek alapján röviden össze kell foglalnom az ünnepekhez f?z?d? gyermekkori érzéseimet, akkor azt mondhatom, hogy ezek a napok kiemelkedtek a hétköznapok sorából. Boldogsággal töltöttek el bennünket, er?sítették az összetartozás érzését sz?kebb vagy tágabb környezetünkkel, és összességükben erkölcsi tanulságokkal is jártak. Évenkénti visszatérésükkel ritmust is adtak az életünknek, ezért vártuk ?ket, fölkészültünk rájuk, azaz igyekeztünk kívül-belül megújulni. Az ünnepek tartalmassá tették az életünket.

A HAZUGSÁGOK ELFELEDTETTÉK, HOGYAN KELL ÜNNEPELNI

Kés?bb szembesülhettem másfajta ünnepekkel is. Így például amikor volt professzorom, Harmatta János Herder-díjat kapott, engem jelölt meg ösztöndíjasaként. A díjat az ösztöndíjjal Bécsben, az Osztrák Tudományos Akadémia épületében adta át az akadémia elnöke, mégpedig egy szép ünnepségen. A bevezet?ben a tudomány jelent?ségér?l beszélt, majd egy vonósnégyes rövid m?sora után következett a kitüntetettek laudációja, és egy újabb zenei betét után az ösztöndíjakról szóló dokumentum átadása. A meghívottak ezután átmentek a Sacher szállóba egy ünnepi ebédre, majd este részt vehettek a méltán híres bécsi opera egy el?adásán.

Menthetetlenül eszembe jutott az egyetemi tanulmányaimat lezáró diplomaosztás. Délel?tt tizenegy órára volt meghirdetve, de a megadott id?ben nem történt semmi sem. Utóbb elterjedt a hír, hogy délután kett?re halasztották az eseményt. A megadott id?ben be is mentünk a terembe, ahol ingujjban megjelent a tanulmányi osztály vezet?je két munkatársa kíséretében, kezükben hozva egy papundeklidobozban a diplomákat. Név szerint szólították a hallgatókat, kezünkbe nyomták a diplomát, és mindenki mehetett Isten hírével.

Jóval kés?bb más összehasonlítást is tehettem. Az egyetemi tanszékek mellé kihelyezett akadémiai kutatócsoportok átszervezése miatt több egyetemi tanárnak, köztük néhány akadémikusnak – így harminckilenc és fél év után nekem is – megsz?nt az MTA-val a munkaviszonya. Err?l egy hivatali beosztott értesített levélben, amelyben fölsorolta az adminisztratív kötelességeinket, és ezzel az MTA le is zárta az ügyet. Összehasonlításul: amikor Bécsben az Osztrák Tudományos Akadémia egyik kutatócsoportjának a vezet?je nyugdíjba ment, és emiatt megsz?nt a munkaviszonya, az akadémia egy kis ünnepséget rendezett neki a f?titkár és az egyik alelnök részvételével. Méltatták tudományos pályafutását, bemutatták a vezetése alatt az intézetében írt könyveket, és egy zenei betét után megköszönték munkáját, hangsúlyozva, hogy ezután is szívesen látják a munkahelyén, ha kutatni akar. A kétórás búcsúztatást ünnepélyes fogadás zárta. Az ottani akadémia így fejezte ki háláját egy kiemelked? tudósa munkája iránt, és egyúttal így állított példát a föltörekv? ifjú tudósjelöltek elé.

Egy ismer?söm Németországban dolgozott egyszer? munkásként a Bosch egyik üzemében. Amikor nyugdíjba ment, a gyár igazgatója lement hozzá az üzembe, és a munkapadja mellett elbeszélgetett vele, mint mindenki mással hasonló helyzetben. Mivel jó munkás volt, a szokásos tíz perc helyett húsz percig tartott a beszélgetés.

Elképzelhet? Magyarországon, hogy egy munkahely így megünnepelje volt munkatársait?

Nem jellemz?. Nálunk a dolgozókat ritkán hatja át a testületi szellem, a munkahely és az érte dolgozó emberek csak olykor alkotnak erkölcsi közösséget, így szétválásuk legtöbbször pusztán technikai kérdés, nincs mir?l megemlékezni.

Sokat gondolkodtam arról, miért is alakultak a dolgok ily eltér?en, jóllehet valaha Ausztria és Magyarország egyazon kultúra szabályai szerint m?ködött. Véges tapasztalataim alapján a választ a szocialista korszak ünnepeiben véltem megtalálni. Akkor is voltak közösségi ünnepeink, mint például április 4-e, hivatalosan a fölszabadulás ünnepe, de a nép emlékezetében Magyarország kirablásának ideje. Meg kellett ünnepelni, bár nem volt minek örülni. Vagy ott volt november 7-e, amihez semmi közünk sem volt, hacsak nem a bennünket sújtó gyászos következményeire gondolunk. Ezek az ünnepek, és a többi hasonló, üresek voltak, nem jártak erkölcsi tanulsággal, nem voltak fölemel?k. Hazug voltukat mindenki tisztán látta. Nem kapcsolta az embereket össze egy közös morális érték jegyében, nem teremtett hidat az emberi lét és a transzcendens világ között. A kötelez? kivonulás és az ünnepi megemlékezések inkább ny?gnek számítottak, mint örömnek. Világos volt, hogy a kötelez?vé tett ünnepekkel történelmünket akarták átírni, nemzeti érzéseinket akarták átértelmezni.

A hazug ünnepek eredményeként elfelejtettük, hogyan kell ünnepelni. Mind tartalmában, mind formájában elsatnyult az ünnep, kiüresedett a fogalma. Az ünnep szó elvesztette egyértelm? pozitív tartalmát, nem volt mögötte erkölcsi fedezet.

A hit meggyengülésével a vallási ünnepek is devalválódtak. A karácsony már nem a Megváltó születésének, hanem a szeretet ünnepe. Az ünnep középpontjába a Megváltó helyett az ajándékozás és az ahhoz szükséges vásárlás került.

Külföldi divatok majmolása

A hagyományos ünnepeink sorába aztán, jobbára a külföldi divatok majmolásának jegyében, újabb, hagyományainktól és kultúránktól teljesen idegen „ünnepek” is bekerültek. Ilyen a Valentin-nap, amely nem sokkal a rendszerváltást követ?en jelent meg; de ilyen az újabban egyre jobban terjed? halloween is. Mindkett? az angolszász világból került hozzánk. Nekünk nincs jelentésük, igazi ünnepnek nem is nevezném ?ket, mivel inkább városokban terjed? szórakozási formának látszanak. Ráadásul a pogány hátter?, de értelmét már rég elvesztett halloween eredetileg ugyanúgy a halottak kultuszához tartozik, miként a rákövetkez? napokban a keresztény hátter? halottak napja is.

A lényeges morális tartalommal bíró és a kulturális hagyományokban mélyen gyökerez?, jelentéssel teli ünnepekkel szemben manapság a gyökértelen, pusztán a kellemes id?töltést szolgáló „ünnepek” terjedése arra

látszik utalni, hogy kultúránk immunitása meggyöngült. Erkölcs, vallás és a társadalom közös értékei, illetve az ünnep elváltak egymástól. Ünnepeink a legjobb úton vannak afelé, hogy valami olyasmivé váljanak, mint a fák és virágok világnapja vagy valamely nemzetközi szervezet által deklarált ünnep. Következményei annak, hogy a társadalom életében az egyén szerepe megn?tt a közösségekével szemben, és ennek a folyamatnak a részeként az egyházak is egyre inkább háttérbe szorulnak, vesztenek befolyásukból.

Az iszlám világában nagy szerepük van a vallási ünnepeknek, amelyek mind közösségi ünnepek. A ramadán havi böjtben együtt böjtölnek az emberek, és napszálltával együtt törik meg a böjtöt, azaz együtt étkeznek. A harmincnapos böjt végén ugyancsak nagy közös lakomákat csapnak. Vallási ünnepeiket komolyan veszik, és azok közösségi jellegüknél fogva is közösség- és egyben identitásképz? funkciókat látnak el.

Akár a böjtöt, akár a zarándoklatot vesszük példának, ugyanezt a hatást figyelhetjük meg. Ezzel párhuzamosan mind a böjt, mind a zarándoklat során olyan nehézségekkel kell a híveknek szembenézniük, amelyek növelik a lemondásra, a nehézségek elviselésére való hajlamukat.

Régebben a zarándoklat ideje szent id?szaknak számított, azaz kerülni kellett minden fegyveres konfliktust. Ekkor a muzulmánok csakis saját lelkükkel foglalkozhattak, és a zarándoklat segítségével Allah felé fordultak. A vallási ünnepek az iszlám világát Kelett?l Nyugatig egyesítik egy nagy közös erkölcsi élményben, és az emberek bels? megújulásával járnak.

Sokszor hallani itthon, hogy az ország megosztott, folyik az árokásás stb. A panaszban van igazság, de van benne sandaság is. A panaszkodók elhallgatják, hogy ez Európa más országaiban sincs másként, mivel a lakosság különböz? helyzetben lév?, különböz? m?veltségi szint? rétegei más és más politikát helyeselnek. Ez a demokráciában rendben is van, ahogyan ezt már Arisztotelész is kifejtette. A baj ott van, hogy a különböz? irányú politikai törekvések mellett nem találjuk meg azokat a közös értékeket, amelyek e másodlagos ellentétekkel szemben alapvet?en köthetnék össze nemzetünk minden tagját. Ezeket a közösséget és identitást épít? értékeket jeleníthetik meg az ünnepek. A családi ünnepek a család összetartozását, egyes tagjainak valamilyen érdemei szerinti megbecsülését jelentik. A munkahelyi ünnepek – a kiemelked? teljesítmény vagy nyugdíjba vonuláskor az egész élet fáradozásának elismerése – a munkahely iránti h?séget, a munkatársak egymás iránti szolidaritását er?sítenék. A nemzeti és a vallási ünnepek a nagy közösségeket formálnák, és a mindenki számára elfogadható erkölcsi értékeket – áldozatkészség, a tények elismerése, szorgalom stb. – állítanák a középpontba. Azaz a közös ünnepek megteremtenék azt a minimum egyetértést, amely ahhoz szükséges, hogy a társadalom tagjai a köztük lev? természetes különbségek ellenére is megértsék egymást, egy közösséget alkossanak és együtt tudjanak m?ködni.

Vissza kellene állítani ünnepeinket eredeti tartalmukkal. Újra meg kellene tanulnunk ünnepelni. Újra meg kellene találnunk az utat egymáshoz. Az ünnep egy eszköz ehhez.

A szerz? egyetemi tanár, az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat elnöke

www.magyarnemzet.hu

Tisztelt olvasók!
Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: https://twitter.com/syracuse73. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló